

[Transcript] Dagens Eko / Våtmarks-aktivisternas sluga plan för att störa dig

Hallå, det här är nyhetspaddan Dagens Eko. Nu börjar vi.
Niklas, tror du att våtmarksaktivisterna planerar någon ny slags cup nu under Eurovision?
De har sagt till mig att de inte ska göra det.
Men man vet aldrig. Det är det som är deras grej. De vill störa.
Det här är Dagens Eko med Robin Olin.
Idag om våtmarksaktivisternas plan för att störa dig.
Vi är den fjärde deltävlingen i Melodifestivalen 2023.
Milliontals TV-tittare sitter bänkade när favoritippade Loreen inleder sitt nummer.
Under ett stort block som hänger över henne på sina.
Så plötsligt blir det tyst och muggt. Vad händer?
Vi fick lite förut på sig, men det är sånt som händer.
Jag såg att det var någon i perfori. Jag trodde att det var någon som gillade musik.
En ung doktorand vid Lunds universitet har lyckats springa upp på scenen med en banderoll.
I och för sig syntes den aldrig för tittarna.
Men snart visste alla ändå varifrån han kom.
Gruppen återställ våtmarkerna.
Polisen omhänder Tarhonom och tre andra aktivister som också tagits upp på scenen.
Det var synd att min banderoll inte resulterade som var för att en allt bänt är ett riktigt utskap.
Det behövs att återställa våtmarkerna och förbjuda toppgivning.
Gäste Niklas Akrisson, programledare för Vetenskapsradionklotet.
Jag tror inte att jag var ensam om att få förklara för mina barn efter det här vad en våtmark egentligen är.
Jag ska erkänna att jag fick googla faktiskt.
Vi kanske ska börja där. Vad är en våtmark?
Det är mark som helt eller delvis är dränt i vatten.
Klimatgrejen med våtmarker är att det är syrefri miljö.
Alla växdelar bryts ner jättelångsamt utan syre och då bildas något som heter fossiltorv.
När en våtmark dykas ut så kommer den här torven ut i luften och massa koldioxid avges.
I Sverige har det hundratals år pågått en kamp med att få bort vatten från markerna för att öka mat- och skogsproduktionen.
Därför har vi enormt mycket utdikad våtmark i landet.
Så våtmarker är bra för att hindra klimatförändringen och dåliga om de torkar ut för då värmsplaneten upp?
Ja precis.
Men jag tänker eftersom det inte varit så att våtmark är kanske det man hört mest om när det gäller klimatförändringarna och så plötsligt så är de här våtmarksaktivisterna överallt.
Att vi ska gå igenom hur det gick till. Vad är det för strategi och taktik som ligger bakom det?
Vad börjar den historien?
Man kan ju säga såhär. Första gången jag pratar med dem så frågar jag såhär.
Är ni biologer eller väldigt intresserad av mussar och kärr och sånt här?
Vad skrattar de åt mig? Nej, nej, nej, nej.
Absolut inte.
Okej.

[Transcript] Dagens Eko / Våtmarks-aktivisternas sluga plan för att störa dig

Det är en ren kommunikationsstrategi.

Man kan säga att allting börjar med hösten 2021.

Då är det ett par medlemmar av den svenska avdelningen av Extinction Rebellion-klimataktivisterrörelse här i Sverige då, som hört talas om systerorganisationen i Storbritannien.

I today because the government needs to cut emissions.

We need to insulate Britain.

De sätter sig på motorvägen utanför London och stoppar trafiken där.

Med ett väldigt tydligt budskap.

Insulate Britain. Isolera hemmen i Storbritannien.

För i Storbritannien värms hemmen upp av naturgas.

Kan man spara naturgasen så minskar man på koldioxidutsläpp.

De tyckte då väldigt specifikt enkelt krav och så störde de samhället genom att sätta sig på motorvägen.

Det här blir de här klimataktivisterna i Sverige inspirerade av.

Så i januari 2022 bestämmer de att vi samlas i källaren.

De hade tillhåll i Malmö. Det är en mörkplats.

Man tänker som en industrikällare med rör i taket.

Det de har med sig där i källaren är att de vill bli del av ett ganska radikalt klimataktivistnätverk som heter A22.

Och det går ut på att identifiera enskilda sakfrågor som är lätta att göra någonting åt.

De börjar kontakta olika forskare framför allt och samla mer information.

Efter några veckor efter första mötet börjar det utkristallisera sig våtmarker.

Helén Valgren en av de här grundarna har sagt till mig att det är den perfekta frågan.

Och så lätt att göra någonting åt.

Men det är ändå lite en slump. De hade kunnat komma på något annat på det här mötet.

Ja, visst.

Vad händer då när de går upp i den här källaren? Vad är det första de gör?

Försöka få en samlad grupp.

Och så börjar träna och övara det här. Och från början så var målet att använda sig av fredligt civilt motstånd.

Att göra någonting väldigt störande, men i total passivitet.

Det är slutet av mars 2022 som de samlas på centralbron en tid imorgon.

Det var det igång. Åtselvåtmarkens Kepanien, här i Stockholm. Centralbron.

Solen skiner. Stadshuset är baklunden.

Man hör utrop från T-centralen där nere. De är mitt i smeten.

Tanken med motvägsbokaderna är att de ska ske när det är morgontrafik.

Och bilarna redan rör sig långsamt.

För då kan de sätta sig där utan att bli jålkörda i 100 km i timmen.

Ja, det låter klokt.

De har på sig gula varselvästar och går igenom. Vad ska vi göra nu?

De sätter sig ner och väcklar ut bandrollerna mot bilarna som står framför dem.

En gul bandroll, med blå text, står det återställ våtmarker.

Så fort de har gjort det står de också andra personer vid sidan om.

En av dem ringer polisen direkt.

Varför det?

För att få kontroll på situationen. De vet att de är 10-15 minuter och kommer polisen komma.

Det är väl ett sätt att både skydda sig själva och inte störa för mycket.

Det var en anspänning.

Helen Valgren grundade till den här rörelsen.

Hon berättade för mig att hon har en total närvaro där på Brom.

Adrenalin pumpar och det känns som att det är stora grejer som håller på att hända.

Det är bara här och nu. Perceptionen blir så här extrema. Man måste ju vara fokuserad.

Folk blir ju argare och argare. Det är obehaglig stämning.

Människor börjar gå ut från bilarna och gå fram. Vansinniga.

Polisen går fram till slut och börjar släpa bort dem.

Då springer ofta fram andra från bilarna och hjälper polisen.

Då är det på något sätt fritt fram.

Det blir verkligen tydligt här. Det är nästan alla mot aktivisterna då.

Folk hjälps åt med polisen för att försöka få bort dem.

En av dem som kliver ur sin bil och går fram till aktivisterna är tidigare riksdagsledamoten och opinionsbilder än Jan Emanuel.

Vad gör han då?

Han tar tag i en av dem och som han själv säger väldigt mjukt drar bort dem.

Jan Emanuel har ju också väldigt stora muskler.

Han ser väldigt stark ut den här mannen.

Senare i media uttrycker han att han har blivit riktigt förbannad på dem.

Framförallt tycker jag att det är ett otyg att skäma ut miljörörelsen.

Knasborrar som sätter sig mitt i vägen och ser till att det blir enorma bilköer.

Jag bor här i Stockholm och kör bil ibland och vet att just centralbron är bland det känsligaste vi har i infrastrukturen.

Om det blir bara en litet stopp där är det kö, två mil söderut.

Det är väldigt många människor som berörs av det här.

Och det är just därför de har valt den här platsen också.

Vad jag tycker är så intressant är på något sätt att deras största motståndare blir deras största välgörare.

För ju mer ilska de får emot sig desto större blir uppmärksamheten.

Även de som skiker de hårdaste könsorden går fram och är som argast.

Det är ju de bilderna, de ljuden vi i media använder för att berätta om det här.

I flera dagar har klimataktivisterna från kampanjen återställt våtmarker blockerat vägar runt om i Stockholm.

Det är ju en våga av såna här aktioner.

Och några av aktivisterna som sättsade på motorvägen, de limmar fast sig, bokstavligen talat, med handflatan mot vägen.

Så polisen som kommer fram, de har med sig ett slags lösningsmedel som de får bort de här fast limmade händerna då.

Jag tycker att jag har sett när de också kanske inte har limmats ordentligt så de bara borttryckta därifrån och då vet jag inte hur hon det gör eller vad som händer med handen då.

Men polisen försöker först lägga lösningsmedel under handen.

Och vad kommer den här idén ifrån då att limma fast sig på det här sättet?

Är det också något de har hämtat?

Ja, det finns ju en lång aktivisttradition av att helt enkelt skapa en störning genom att befinna sig på en plats där de inte ska vara.

Där man inte får vara och så limmar de fast sig där.

Det har man sett historiskt långt tillbaks också hur aktivister har försökt skapa uppmärksamhet åt en fråga genom att göra så.

Förutom att folk då blir väldigt upprörda över att inte komma fram i trafiken, farorna med det då.

Om till exempel ambulanser eller annan räddningstjänst inte kan komma fram.

Hur ser de här aktivisterna på det?

De har en plan sig de själva av att kunna släppa fram uttryckande fordon.

Och under den tredje motvägsblockaden inför valet då, 2022, så händer just det här.

Det är i sådana, Nordom Stockholm, nära Karolinska sjukhuset.

E4-an är helt blockerad.

Det sitter ett band av klimataktivister med 10-12 stycken.

Det är jättemycket bilar. Vissa försöker till och med att köra av motorvägen och ha något sätt att runda efter visterna, men det går inte riktigt.

Sen hör man seriemer.

En ambulans fastnar längst bak i bokaden och kommer inte fram.

Med någon sjuk person i?

Eligt ambulansföraren så trodde han att personens liv var i fara.

Så ambulansföraren är ju väldigt upprörd.

Vad gör de sen? De verkar inte nöja sig bara med att jävlas med bilister, så att säga.

De inser ju att den riktigt stora spridningen får vi ju, om vi når folk i TV-sofforna.

Snart ska jag in här och störa en fotbollsmatch, och det är så skrämman där jag är liten.

I slutet av maj 2022 så springer en ung tjej från återställ våtmarken ut på fotbollsplanen under svenska kuppen i final mellan Hammarby och Malva.

Matchen avbröts tillfället i några minuter efter att personen sprungit runt med en banderoll och sedan blev det stoppade och utburen av säkerhetsvakter.

I mitten av augusti sen så avbruts Alson på Skansen.

Det här är under Tommy Schörbergs framtädande, och han ser ganska förvånade ut.

Han håller masken.

Han håller masken. Han påstod själva att han fnittrade lite åt det här, att det stod våtmark. Han tyckte det påminde honom om någonting.

Och några månader senare så stör andra aktivister ur våtmarkerörelsen också i dålfinalen i slutet av november 2022.

Och sen då mellokuppen när Loreen blir avbruten.

Och så nu senaste april så störs ju flera debatter i riksdagen.

Sluta, gud! Ingen har förat massmätt människor idag!

Inte tillåtet med opinionsyttringar på läktaren. Jag får be vakterna återställa ordningen.

Våtmarker och förbjudat hållbritning!

Och det leder också till stor upprördhet i riksdagen bland annat, men också uppmärksamhet i media.

Jag tänker, det är någonting. Du nämner det att Schörberg eventuellt finnissade lite.

Ja.

[Transcript] Dagens Eko / Våtmarks-aktivisternas sluga plan för att störa dig

Samtidigt som många då uppenbarligen blir väldigt, väldigt arga på de här kunderna, så finns det inte också någonting lite komiskt med just det här.

Att det är våtmarker, alltså att folk upplever det så.

Ja, men jag tror det. Det kanske är omedvetet, just komiken i det hela, men det har jag också hjälpt dem.

Och för mig är det någonting med att de limmar fast, säger jag också.

Ja! Och nu är fast limmade!

Ja, men jag håller med. Man finnissar till.

Men vad tänker de själva om det? Vet du det?

Ja, men jag tror det är det här. Det är ingen uppmärksamhet i fel i det här sammanhanget.

Ett gott exempel på det här, hur de blir totalt förlöjligade, men på ett bra sätt för dem själva.

Det var ju i SVTS-humorprogram, Svenska Nyheter.

Vad hände där då?

Sköns bara.

Ja, ni manuell kände Sosse, hon är en riktig man som inte backar för en fight, men blek under den här genusvetare.

Att återställa våtmarken är en genial idé, men tyvärr är det just den här frågan nu av de minst karismatiska och mest osjöna personerna i det här landet.

Kan ni ha startat den nya, nya återställa våtmark?

Gå in på Facebook, like oss, se till att vi blir fler än Träsktrollen, Stafettpinnen.

Och allt om att kallas för Träsktroll och sånt, det är okej då?

Nej, jag tror de tycker det är okej.

Om du nu utgår från den dagen, vad var din plan? Vad skulle du göra exakt på platsen?

Min plan var att jag skulle gå ut, sätta mig ner. Jag fick hålla in en banderoll.

Den 16 oktober 2022 är det rätte gång i Solna Tingsrätt.

Medlemmar i aktivistgruppen Återställ Våtmarkerna åtalas för sabotage, efter att ha limmat fast sig på E4-an i Stockholm och stoppa trafiken.

De är mellan 25 och 70 år gamla och kommer från höre i söder till Vännäs i norr.

De får titta på videoklipp där polisen beordrar dem att lämna platsen.

Och så en ambulans som har svårt att komma fram.

När dropar som ambulans, när det även kom fram, polisen sa att det kom en ambulans, det spår det, så resträtt mig.

Den 24 oktober meddelas domen.

12 miljöaktivister dömdes idag allihop för sabotage och ohörsamhet mot ordningsmakten.

Åklagande ville att fler av dem skulle dömas till fängelse, men påföljderna som vi såg idag blev villkålig dom och skydds till syn.

Och jag, Niklas, det här är då det här tillfället när en ambulans hade svårt att komma fram i närheten av Karolinska.

Hur låter det i aktiviströrelsen kring den här händelsen då? Har du pratat mer om det?

Ja, och där märks det att de tycker det är jobbigt.

Men det är inte orättvist att ni utsätter dom som en del av er aktion.

Ni tvingar ju på dom att vara delaktiga i det här på något sätt.

Vi har släppt fram ambulanser och i det specifika fallet, vi spläner för dröjd, det är inget som man önskar.

Men vi gör allt vi kan. Men samtidigt måste vi vanliga människor göra det som är proportionellt när vi pratar om klimatkatastrofen.

Sen cirkulerade ju uppgifter om att den här personen i ambulansen skulle ha dött och så vidare.

Så det blir ju en medjastorm efter det här. Sen var det ju inte så.

Men det hade kunnat ske?

Det hade kunnat ske. Så det är väl det som är deras moraliska dilemma på något sätt ändå.

Och att de själva riskerar och faktiskt döms då till fängelse.

Hur ser det ut? Hur många är det som har dömt hittills?

Men hittills är det ett 20-tal av klimataktivisterna som är dömda för sabotage.

Från början när de gick ut på motorvägarna, då trodde de att de skulle kunna bli dömda för ohörsamhet mot ordningsmakten.

Det var det de hade förberett sig på.

På något sätt var de inställda på det. Böter möjligtvis fängelse.

Men sabotage, det är ju någonting annat. Det är ju en helt annan straffskala på det.

De får ju hårdare straffen än vad de tänkte sig, men även det har ju på något sätt skapat ännu större uppmärksamhet.

Det här är inte sabotage att demonstrera.

Sabotage är någonting som polisen, åklagaren och dömstullen, tatt fram för att tysta oss för att stoppa oss.

Så de framställer sig lite mer som nån slags klimatsamvetsfångar? Hur ska man se det?

Ja, det kan man ju nästan säga.

17 fredliga klimataktivisterna sitter anhålla för en fredlig demonstration. Du befinner oss i en klimattrygg!

Men man undrar ju lite här hur långt de är beredda att gå.

Kan det ske nån slags radikaliserings för att fortsätta få all den här uppmärksamheten?

Att de gör så att säga grövre aktioner?

När enligt rör sig själva så kommer de aldrig gå över gränsen för fredligt civilt motstånd.

Alltså icke, våldet. Det är centralt.

Men huruvida det kommer radikaliseras och störningarna kommer bli mer omfattande. Det är något annat.

Jag tror att de har blivit väldigt upplyftade och upprymda och på något sätt stärkta över den här enorma framgången som ändå de här aktionerna hittills har gett dem.

Niklas, du sa ju i början att våtmärksaktivisterna själva sa att de inte ska göra nån aktion nu på Eurovision finalen. Varför det?

Jo, men det var ju Ukraina som vann Eurovision förra året.

De får inte ha Eurovision i Ukraina i år, men däremot ska de ha världskapet tillsammans med Storbritannien.

Av respekt för Ukraina så kommer de inte göra nånting. Så på något sätt är ju där en gräns som de drar.

Om man nu kan lita på vad de sagt till dig.

Precis.

Tack, Niklas.

Tack.

Programledare var Robin Olin, gäst Niklas Akrisson.

[Transcript] Dagens Eko / Våtmarks-aktivisternas sluga plan för att störa dig

Producerade gjorde Ludvig Jansson och Elin Romigliotto.

Vill du höra mer om våtmarker? Lyssna på vetenskapsradionklotet som du hittar i appen Sveriges Radio Play.

När konkret skulle du vilja se att det här förändras?

Snabbast möjligt.

Sveriges miljö och klimatminister Romina Pormochtari.

Men vill du se det här inom ett år eller inom fem år eller vad pratar vi om för tidsaspekt?

Det ska absolut gå snabbare än fem år.

Hur lång tid ska det gå innan människor bara reser sig upp och säger att det här gör mig förrbanan?

Elin Valgren grundar otalsperson för aktiviströrelsen återställs våtmarker.

En stor framgång för oss, det kunde vi se i den här opinionsundersökningen som Sifo Kantar gjorde i november.

Visade ju att 75 % av svenska folket nu tycker det är viktigt eller till och med mycket viktigt att återställa våtmarker.